

Kirkolliskokous, 2.5.2017 klo 14, Turun kristillinen opisto
Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen

Arvoisa arkkipiispa, hyvät kirkolliskokouksen jäsenet!

Ärade ärkebiskop, bästa medlemmar i kyrkomötet!

Toissa viikolla julkistettiin tuorein PISA-tutkimus. Kuten tiedätte, PISA on OECD-maiden yhteinen tutkimusohjelma, joka tuottaa tietoa koulutuksen tilasta ja oppimistuloksista. Tällä kertaa ei kuitenkaan tutkittu oppimistuloksia vaan ensimmäistä kertaa oppilaiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä.

Tutkimuksen tulokset ovat Suomen kohdalla monissa suhteissa myönteisiä. Selvästi keskiarvoa paremmin Suomi pärjäsikin muun muassa siinä, miten tyytyväisiä oppilaat ovat yleisesti elämäänsä: elämäänsä selkeästi tyytymättömien osuus on verrattain pieni.

Tutkimuksen tulokset paljastivat kuitenkin myös joitakin huolestuttavia seikkoja. Oppilaiden yhteenkuuluvuuden tunne kouluyhteisössään näyttää selvästi heikentyneen vuoteen 2003 verrattuna. Kehitys on ollut samankaltainen sekä Suomessa että muissakin maissa. Tilanne on Suomessa yhä hieman keskivertoa parempi: suuri enemmistö arvioi yhteenkuuluvuutta kouluunsa edelleen myönteisesti.

Kuitenkin Suomessakin niiden oppilaiden osuus, jotka kokevat olevansa ulkopuolisia suhteessa omaan kouluyhteisöönsä, on noin 15 prosenttia – siis melkein joka kuudes.

Useimmilla meistä omista kouluajoista on jo jonkin verran aikaa. Silti muistamme varmaan kaikki, miten tärkeä oman koululuokan muodostama yhteisö meille itsellemme oli. Meillä jokaisella on tarve kuulua johonkin yhteisöön. Kouluyhteisö on lapsille ja nuorille ensiarvoisen tärkeä kaveri- ja ystävyysyhteisö syntymisen ja yleensäkin sosiaalisen kehityksen kannalta. Ei ole suuri yllätys, että yhteenkuuluvuuden tunteella on vastauksissa vahva yhteys myös siihen, miten tyytyväinen vastaaja on yleisesti elämäänsä. Siksi tutkimuksen tulos ja varsinkin siitä ilmenevä kehityssuunta on syytä ottaa vakavasti.

Samaa huolestuttavaa viestiä tuo myös Nuorisobarometri-tutkimus. Siinä ulkopuolisiksi itsensä kokevien osuus on melkein kaksinkertaistunut kolmessa vuodessa. Yhä harvempi näkee edessään mahdollisuuksia tai toivoa paremmista ajoista.

Olemmeko me aikuiset tehneet kaikkemme sen eteen, että nuorten on mahdollista luottaa tulevaan? Rakennammeko yhteiskuntaa, johon jokainen voi ja haluaa kiinnittyä? Yhä useampi nuori on vastannut tähän kielteisesti.

Silti olisi monta syytä uskoa parempaan huomiseen. Inhimillinen pääomamme kasvaa koko ajan. Ensimmäistä kertaa maailman historiassa lähes koko globaali ikäluokka pääsee kouluun. Joka päivä lapset ja nuoret oppivat uusia asioita. Meillä Suomessa on maailman parhaat opettajat ja erinomaiset oppimistulokset. Tutkijat ja tiedemaailma rakentavat uutta tietoa. Teknologia helpottaa arkea ja ratkaisee ympäristöhaasteita. Joka päivä taiteilijat, kirjailijat ja muusikot luovat uutta kulttuuria. Urheilijat ylittävät itsensä. Maailma menee parempaan suuntaan.

Meillä, jotka päätämme yhteisistä asioista, on tehtävänä luoda toivoa. Teoillamme meidän on varmistettava, että erilaisista lähtökohdista huolimatta toivoa on – jokaiselle. Haluaisin jokaisen päättäjän, kasvattajan, järjestötoimijan ja nuorisotyöntekijän valavan nuoriimme tätä tulevaisuuden uskoa. ”Rohkaisemisen lahjan saanut rohkaiskoon”, kannustaa Paavali Roomalaiskirjeessä. Kirkko on tulevaisuuden ja toivon sanomaa ylläpitävä yhteisö. Ei ole syytä luopua unelmista – eikä ole välttämätöntä uskoa, että hyvät ja tavoiteltavat asiat jäävät saavuttamattomiin.

Hyvät kuulijat!

Olen puhunut teille täällä aikaisemminkin siitä, miten voisimme paremmin ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja jäämistä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. Se on iso, kipeä ongelma.

Viime viikolla hallituksen puoliväliriihessä päätettiin 19 toimenpidettä sisältävästä kokonaisuudesta lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorten määrän vähentämiseksi.

I sin halvtidsöversyn godkände regeringen ett program för att främja barns och ungas välbefinnande, förhindra marginalisering och minska antalet ungdomar utan utbildning eller arbete. Det att unga marginaliseras och stannar utanför utbildningen och arbetslivet är ett stort, akut problem. Regeringen fattade beslut om 19 åtgärder. Allting börjar redan i småbarnspedagogiken och med stödet till familjer.

Koulutusjärjestelmän osalta syrjäytymisen ehkäisy alkaa jo varhaiskasvatuksesta. Siellä annetaan lapsille elinikäisen oppimisen valmiuksia, sosiaalisia taitoja ja tasoitetaan lähtökohtien eroja turvallisten aikuisten seurassa. Peruskoulussa pidetään huoli siitä, että jokainen saa hyvät perustaidot ja riittävät oppimisen edellytykset.

On myös tärkeää, että jokainen lapsi ja nuori saa osallistumisen ja osallisuuden kokemuksia, luovaa tekemistä, yhdessäoloa ja vaikutusmahdollisuuksia. Seurakunnat ovat yksi tärkeä taho, joka toiminnassaan tarjoaa lapsille ja nuorille kaikkea tätä. Seurakuntien lapsityö ja kirkon kasvatustyö ovat esimerkkejä siitä, miten eri työmuodoin tuetaan lapsia ja perheitä.

Maaliskuussa sain olla tervehtimässä kirkon erityisnuorisotyöntekijöitä. He tekevät pieniä ihmeitä joka päivä. Erityisnuorisotyössä tavoitteena on yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden torjuminen ja nuoren osallisuuden ja hyvinvoinnin vahvistaminen. Lasta ja nuorta tuetaan ja saatetaan eteenpäin tiellä kohti aikuisuutta. Juuri näin meidän on tehtävä myös koulutusjärjestelmän puolella entistä paremmin, jotta jokaisella on mahdollisuus löytää tuo oma polkunsaa.

Hyvät kuulijat!

Yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemuksia voi tuottaa myös harrastaminen urheiluseurassa, kuorossa tai orkesterissa, muussa harrastusryhmässä tai vaikkapa seurakunnan toiminnassa. Harrastamisella voi kuitenkin olla monia esteitä, kuten kallistunut hinta, kuljetusten järjestäminen tai kannustuksen puute.

Hallituksessa eräs esillä pitämäni teema on ollut niin sanottu harrastustakuu, joka tarkoittaa sitä, että jokaiselle lapselle ja nuorelle turvataan mahdollisuus vähintään yhteen mieluisaan harrastukseen. Harrastustakuun toteuttamisen pohjana on opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän raportti, joka valmistui maaliskuussa.

Alla barn bör ha möjlighet till åtminstone en hobby som de gillar. Det kan finnas många hinder, till exempel höjda priser, ensamhet bland barn och unga, utanförskap eller brist på uppmuntran. Barn spenderar största delen av sina dagar i skolan. Rapporten lyfter fram skolan som en betydelsefullare plats än tidigare för ett mångsidigt hobbyutbud. Hobbyverksamhet med låg tröskel under skolornas eftermiddagar kan ge nya möjligheter, uppmuntra till deltagande och till att prova på något nytt.

Muun muassa matalan kynnyksen harrastustoiminnan tuominen koulujen iltapäiviin ja koulujen tilojen ja välineiden parempi hyödyntäminen harrastustoimintaan voi parantaa merkittävästi lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia. Harrastustakuun toteuttamisessa tarvitaan tiivistä yhteistyötä kunnan opetus-, sivistys-, kulttuuri-, nuoris-, vapaa-ajantoimen, järjestöjen ja seurakuntien kanssa.

Hyvät kuulijat!

Hallituksen puoliväliriihessä viime viikolla päätettiin myös, että hallitukseen tulee kolme uutta ministeriä ja osa ministerinsalkuista jaetaan. Omista tehtävistäkin kulttuuri- ja urheiluasiat siirtyvät uudelle ministerille. Voin kuitenkin ilokseni kertoa, että kirkollisasiat jäävät edelleen hallituksessa minun vastuulleni. Tapaamme siis toivottavasti vielä jatkossakin näissä miellyttävissä merkeissä.

Ärade kyrkomötesdelegater! Med dessa tankar framför jag statsrådets hälsning till kyrkomötet och önskar er alla kraft och visdom i ert viktiga uppdrag!

Arvoisat kirkolliskokousedustajat! Näillä ajatuksilla haluan esittää kirkolliskokoukselle valtioneuvoston tervehdyksen sekä toivotan teille kaikille voimaa ja viisautta tärkeässä tehtävässä.